

Het station van Maastricht wordt aangepakt

FOTO: FRED BERGHMANS

Restauratie station Maastricht herstelt oorspronkelijke karakter van het gebouw

Restaurator Angélique Friedrichs verwijdert glasvezelbehang en legt muurschildering bloot
FOTO: SRAL

Kleurstelling van donker naar licht

Eind april zijn de laatste gerestaureerde glas-in-lood ramen afgeleverd. Een omvangrijk werk, het in de oorspronkelijke staat brengen van de ramen, want in het stationsgebouw zitten 33 glas-in-loodramen of siervensters van verschillende afmetingen. Sommige zijn van de hand van de bekende Limburgse kunstenaar Charles Eijck. Ze hebben de thema's handel, verkeer en spoorwegen. De glas-in-lood-vensters zijn één van de opvallende kenmerken van het station, evenals de tegeltableaus en herontdekte muurschilderingen.

Kleuronderzoek en een verborgen kunstwerk

Het kleuronderzoek, onderdeel van het restauratieplan, werd uitgevoerd door de Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL). Restaurator en onderzoekster Angélique Friedrichs is ook degene geweest die het verborgen kunstwerk van Harry Schoonbrood blootlegde. 'Vooraf was niet duidelijk of er een overschilderingslaag op zat die moeilijk was te verwijderen. Het kunstwerk zat behoorlijk gaaf onder een dik textielbehang.'

De ruimte waarin de schildering aanwezig is, was oorspronkelijk de wachtkamer derde klasse. Nu is er een AH to Go gevestigd. Angélique Friedrichs: 'Harry Schoonbrood schilderde het in 1962 in opdracht van de NS en porseleinfabriek

MAASTRICHT ■ De restauratie van het Centraal Station van de hoofdstad van Limburg is bijna voltooid. De restauratiewerkzaamheden, gestart in maart 2019, zijn vertraagd door de corona-maatregelen. De oplevering is eind 2020. De authentieke 'Grandeur' van het rijksmonument is dan weer herkenbaar. Ger Pagters, stationsmanager: 'We brengen het in- en exterieur niet alleen terug in de staat zo als het vroeger was, maar het voldoet straks ook aan eigentijdse duurzaamheidseisen.'

TEKST: FRITS VAN WOLVEREN

Mosa-Kristalunie, bekend van aardewerk en glaswerk voor serviezen. Afgebeeld is onder andere het beroemde servies 'Noblesse' van Edmond Bellefroid uit 1957 en glaswerk van Max Verboeket.' Ook het ambachtelijke tegelwerk krijgt door de restauratie weer de oorspronkelijke aandacht, evenals de 22 glas-in-lood-vensters in de grote stationshal. De kleurstelling van het interieur van de verschillende ruimten is voor zover mogelijk in de authentieke staat gebracht.

Angélique Friedrichs: 'De houten onderdelen in het station hadden wat verf betreft oorspronkelijk een donkerbruine, donkergroene en lichtgele kleurafwerking. Het pleisterwerk van de plafonds was crème wit met okergele en vaalgroene delen. Deze kleuren vormden een eenheid met de bouwmaterialen. Zij ondersteunden en accentueerden de architectuur. In de restauraties

tweede en derde klas was de kleurstelling in de loop der tijd zodanig veranderd dat hierdoor de samenhang met de architectuur was verdwenen. Van beneden naar boven verliepen de kleurtonen van licht naar donker, terwijl dit oorspronkelijk omgekeerd was, van donker naar licht. De houten lambrisering had een donkerbruine afwerking, de wanden waren leverkleurig en de plafondvelden en het fries onder het plafond hadden een lichte crèmekleurige tint. Deze oude kleuren zijn nu weer in beide ruimten gereconstrueerd. De architectuur heeft daarmee een stevige donkere basis gekregen die naar boven toe steeds lichter wordt en wordt bekroond door een royaal glas-in-lood-venster naar de hemel.'

Het stationsgebouw dateert van 1916 en is ontworpen door architect George van Heukelom. Herkenbaar is de invloed in de architectuur van

H.P. Berlage. 'Het stationsgebouw van Maastricht is destijds zonder festiviteiten in gebruik genomen. De bouw viel namelijk samen met de Eerste Wereldoorlog', vertelt architect Joost Ruland. Hij is nauw betrokken geweest bij de huidige restauratie en verbouwing.

Uitgangspunt van de restauratie was dat het gebouw zo veel mogelijk in authentieke staat wordt teruggebracht. Ruland: 'In dat verband was het praktisch dat de originele bestektekeningen bij de restauratiewerkzaamheden geraadpleegd konden worden. Al eerder is daarvan gebruik gemaakt bij de verbouwing van de HEMA in 2011. Bij de renovatie van deze ruimte die fungeerde als wachtkamer eerste klas, kwam de oorspronkelijke lambrisering met een opvallende kraallijst tevoorschijn.'

Omdat station Maastricht een grensstation is, werd de bagage van passagiers uit België vroeger gecontroleerd in de visitatiehal. Deze hal is van oorsprong voorzien van tegelwerk met het embleem 'Je Maintiendrai' van de Staat der Nederlanden. De ruimte bevat eveneens opmerkelijke vensterramen. In deze oorspronkelijke visitatiehal bevonden zich tot voor kort de personeelsruimten. Die zijn nu verplaatst naar de eerste verdieping waar zich vroeger de woning van de stationschef bevond. Stationsmanager Ger Pagters: 'De visitatiehal is verbouwd tot een grand café, bedoeld voor zowel treinreizigers als de inwoners van Maastricht.'

Bij deze omvangrijke restauratie waren betrokken: Laudy Bouw & Restauratie (Sittard, hoofdaannemer), Bijsmans bv (Heerlen, schilderwerk), Sikkens (verfleverancier), Stichting Restauratie Atelier (SRAL, Maastricht, kleuronderzoek en restauratieschilderwerk), GBB (Tilburg, restauratie glas-in-loodramen).

Behalve door de muurschilderingen, de tegeltableaus, glas-in-loodramen, houten toegangsdeuren binnen in het gebouw, komt het monumentale karakter, zowel binnen als buiten, naar voren door de bij-

zondere vormgeving. De trapgevels en toren geven station Maastricht een onmiskenbare identiteit. Joost Ruland: 'De vier toegangsdeuren zijn eveneens in hun originele staat gebracht.' Voor de hand ligt de gelijkheid met gebouwen als De Beurs van Berlage en het slot St. Hubertus in Nationaal Park De Hoge Veluwe. Belangrijk onderdeel van de restauratie is was ook een grondige reiniging van de buitenzijde van het gebouw. Hierdoor zijn de contrasten tussen de rode bakstenen en de grijsroze natuursteen duidelijker zichtbaar geworden. Al met al is de kwaliteit en authenticiteit van het station Maastricht sterk verbeterd en is het een waardige toegangspoort voor de stad die een bijzonder rijke historie heeft.

Stationserfgoed

In opdracht van de Nederlandse Spoorwegen is door het Bureau Spoorbouwmeester in maart 2008 een overzicht en waardering samengesteld van de vooroorlogse stations in Nederland. Het betreft een lijst van 89 stations en rijksmonumenten. Deze inventarisatie geeft een representatief beeld van de 'monumentale' erfenis van NS en ProRail. Het onderzoek beschrijft ook dat een station 'een hub' is naar de stad waaraan het spoor ligt. Een historisch station zegt iets over de identiteit van de plaats. De Collectie, een uitgave over het stationserfgoed in Nederland, noemt als vergelijkbare gebouwen de stations van Naarden-Bussum en Haarlem. De publicatie kwalificeert de ontwerpen van bouwmeester George van Heukelom als onderscheidend voor zijn tijd. In het station bevinden zich tientallen glas-in-loodramen die van de hand zijn van kunstenaar Charles Eijck, de meester uit het Ravensbos bij Valkenburg. Charles Eijck (1897-1983). Hij werkte nauw samen met de glazenier Joep Nicolas uit Roermond.

Glasbewerkings Bedrijf Brabant (GBB) restaureerde de glas-in-loodramen FOTO: GBB

Door de gevelreiniging komt het contrast tussen de rode baksteen en het graniet beter tot uitdrukking FOTO: FRITS VAN WOLVEREN